

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Naši kandidati.

Tudi mi ne vemo, kdo bo na deželi kandidiral proti klerikalnim kandidatom v deželni zbor. Pri nas ne odločuje par oseb, ki bi zapovedale: tega in tega morate voliti, ampak pri nas si bodo volilci sami zbrali svoje kandidate, torej može, v katere bodo imeli največ zaupanja. To je edino pravilna pot, da si volilci sami izbere svoje zastopnike.

Tekom enega tedna se bo to odločilo. Iz vsake občine se bo sešlo nekaj volilcev in ti bodo odločili, kdo naj jih zastopa v korporaciji, ki gospodari z deželnim denarjem. Mogoče je tudi, da bo za en volilni okraj več kandidatov postavljenih, zlasti če ne bo prišlo do soglasja med volilci v posameznih sodnih okrajih. Tukaj bo govorila volja ljudstva in če je enemu okraju ta bolj znan, bolj priljubljen, bolj zaupanja vreden, drugemu pa zopet drugi, tedaj bo sta najbrž dva kandidata nastopila. Toda to še ni znak nediscipline, to je le znak, da se mora kandidat podvreči ljudstvu, da ljudstvo hoče oddati svoj glas, svoje zaupanje človeku, ki ga dobro pozna.

Bodite torej uverjeni, vsi kmetski volilci, da vas bodo poklicale na volišče osebe, katerim lahko zaupate, ker bodo izbrani od kmetijskih volilcev samih. Tukaj bo nastopil kmet proti klerikalni stranki, od kmetijskih volilcev izbran zastopnik, kateremu more in mora vsak kmet zaupati. Da bodo pravi, samostojni kmetje oddali glasovnice za postavljene kandidate, ne dvomimo prav nič. Prepričani smo pa tudi, da jim bodo sledili drugi, ki so bili dosedaj s slepoto udarjeni.

In če bodo torej res sami ljudski zastopniki kandidirali, je dolžnost vsakega volilca, da dela za te može. Delati je pa treba takoj in prigovarjati volilcem od hiše do hiše, naj volijo kmečke kandidate.

Toliko in toliko stvari je, ki naravnost pobijajo klerikalce, da niso zmožni, da bi zastopali kmečke koristi v deželnem zboru. Navedli smo jih že veliko v našem listu, toda glavno je vendarle razsipanje in zapravljjanje deželnega denarja.

Seveda se klerikalci na vse kriplje branijo to pripoznati. Izdali so celo brošuro »Dejanja govore« za deželni denar in to bodo v deset in desettisočih izvodov razmetavali po deželi. Koliko denarja je že tukaj ven vrženega!

In kaj govore ta dejanja? Ta dejanja povedo toliko, da je dežela zadolžena za 14 milijonov in da se je za teh 14 milijonov tudi nekaj storilo za deželo. Bog nebeški, kam bi pa prišli, ko bi se nič ne storilo za tak denar? Nekaj se mora pokazati! Če mi na primer kdo posodi pet milijonov z namenom, da moram s tem graditi ceste, vodovode, mostove, uvavnavati reke itd. ali ne bom rad postavil par mostov, zgradil par cest, kar me bo vse skupaj veljalo kakega pol milijona, ves drug denar bom pa porabil za koritarje, za strankarske zavode in namene? In potem bom še ponosen, na to, kar sem zgradil, in kazal s prstom: glej, ljubi kmet: ta vodovod sem ti napravil, to cesto zgradil, vidiš, kako sem v tvojo korist delal! Ali ni to pesek v oči? Ali nimam jaz pravice, da zahtevam kaj več kakor drobtinico, da zahtevam tudi račun, kam je šel ostali denar? Bodo li mar Lampeti, Šusteršiči, Zajci, Pegani in Kreki plačevali dolg, ki so ga klerikalci napravili? Ne, jaz kmet, ga bom moral, zato je pa tudi moja dolžnost, da izvolim svoje zastopnike v deželni zbor, zastopnike, ki bodo saj še ono rešili, kar je ostalo od milijonov, in gledali, da se koristno porabi ali da se dolg vrne.

To zabrusite v obraz ljudem, ki bodo prišli s knjižico »Dejanja govore«. Recite jim, da je to, kar je klerikalna stranka napravila, le pesek v oči, da nekaj pokaže na zunaj. Vprašajte jih pa, kam so dali ostali denar, ki so ga zapravili, in molčali bodo. Glavarjevo stanovanje, ki je veljalo borih 60.000 kron, gotovo ne bodo omenili. Tudi ne nebroj koritarskih mest, ki so jih ustanovili za lačne pristaše, ki so bili drugod zanič, toda za deželno korito dobri.

Na boj torej za zmago samostojnih kandidatov!

Kaj nam je storiti v očigled novim volitvam?

(Dopis z Dolenjskega.)

III.

Vse naše somišljenike in sploh vse, ki so s klerikalno strahovladno v deželi postali nezadovoljni, nujno opozarjamo: **ni kar dragega časa tratiti z dvomi in vprašanji, češ, ali bomo pri teh volitvah zmagali ali ne.** Pomislite, kakšna vojska bi bila to, če bi takrat, ko bi se morala pripravljati na odločen boj in vse premišljevanje na to obračati, kako in kje bi se dalo sovražnika nalaglje poraziti, pa bi namesto tega cela armada le ugibala, ja, pa sam bog ve, če bomo zmagali ali ne. Naj bi taka vojska štela še toliko močnih polkov, imela na čelu še tako spretno vojskovodje, če bi posamezniki v teh polkih le ugibali, kaj bo, je že kar naprej gotovo, da se je taka vojska sama sebe porazila in sicer sramotno porazila, še predno je prišla do spopada nasproti sovražniku.

Skrajni čas je že, da se med nami zaduši neodločnost ki izvira iz strahu manjšine pred številnejšim nasprotnikom. Odločno pobijati moramo tisto strahopetno govoričenje, češ, kaj pa naj mi naredimo, ko je pa onih toliko več, kot je nas? Saj smo že prakrat poskusili, pa nismo nič dosegli, razen da so se klerikalci po volitvah iz nas norce delali.

Če se klerikalci po končanih volitvah res narčujejo iz nasprotnikov, ker niso zmagali, vzemite tudi to zasmehovanje za svojo zmago.

Sploh pa pravi kristjan bi se niti ne smel udeležiti nobenih volitev, ki zasledujejo namen, si z njimi pridobiti moč in vladno v posvetnih rečeh. Vsaj vendar veste, da je Kristus izrecno učil, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. Da pa Kristus tega ni samo za zabado učil, za to so nam v dokaz prvi kristjani, ki so se branili prevzeti vsako javno in državno službo, ki so zanižali razen Kristusovega kraljestva v nebesih vsako oblast na zemlji in so ravno zaradi tega povzročili preganja-

nje pod rimskimi cesarji. Pravi kristjani so bili takrat samo tisti, ki so živeli in delali samo po Kristusovih naukih in se ravnali samo po njegovih zapovedih. Vprašajte vsak v svoji fari svoje duhovnike, naj vam pokažejo le eno mesto iz celega evangelija ali iz sv. pisma, kjer bi bil Kristus ali pa njegovi apostoli učili o volitvah, kakor to danes delajo tisti, ki se imenujejo Kristosovi namestniki. Seveda takega mesta ne bodo našli nikjer, ker Kristus ni imel nikdar namena, da bi tisti, ki nosijo njegovo ime, kdaj smeli postati gospodarji v čisto posvetnih rečeh, kakor so na primer občinske in deželnozborske volitve. In seveda se vam bodo zopet posmehovali, češ, vsaj je Kristus živel v čisto drugi deželi, v drugih časih in razmerah, kakor pa mi! To vse se je tekom časa spremenilo. Saj se tudi tisti, ki se imenujejo njegove namestnike, ne oblačijo tako, kakor se je Kristus ali pa njegovi apostoli, ampak nekateri hodijo okrog napravljeni kot pravi gizdalini, nosijo manšete, se sramujejo že svojega ovratnika, da, še predpisana črna obleka se jim več ne dopade, ampak se oblačijo v razne moderne kroje kakor posvetni gizdalini. Takrat tudi ni bilo cerkva, ne farovžev, ne občinskih zastopov, ne deželnih in ne državnih zborov po današnjem načinu.

Vidite, možje, ko jih slišite tako govoriti in se vam posmehovati, jih zopet lahko primete za kosmata krščanska ušesa. Recite jim, kakšni kristjani pa ste, če tako malo verujete v Kristusa kot Boga, ki bi takrat, ko je učil, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta, vendar kot Bog moral vedeti, da se bo po njegovi smrti na križu vse življenje tekom stoletij spremenilo. Ali on kot Bog ni dobro vedel, da bodo v 20. stoletju po njegovem rojstvu nastale druge družabne in oblastvene razmere, da bodo njegovi namestniki Njega javno izpostavljali v prid na primer deželnozborskih volitev, da bodo pred Njim (Najsvejšim) molili za zmago med svojimi »sovražniki«, katere bi po Kristusovi zapovedi morali ljubiti kakor same sebe, posebno še, ker ti »sovražniki« priznavajo istega Kristusa in Boga kakor oni, ki trdijo, da stoje na katoliški podlagi? O, vi slepci! Če verujete, da je Kristus pravi Bog, ki je že od vsega začetka dobro vedel, kaj boste v 20. stoletju po Kristusovem rojstvu uganjali z volitvami, potem bi morali tudi verovati, da je Kristus, ko je odločno zanimal vsako delo in skrb za posvetno življenje in oblast, tudi vedel, kaj se bo čez nekaj stoletij zgodilo. In tedaj bi bil rekel svojim učencem: Vidite, vse, kar vas zdaj učim, to velja samo za vas, za sedanjí čas, za naše judovske razmere. Kadar pa se moj nauk razširi tudi na ostali svet, kadar preide daljno pot iz vzhoda na zapad, kadar mene in vas ne bo več med živimi, kadar se sploh vse življenje spremeni in prilagodi drugim razmeram, tedaj pa moji nauki, ki vam jih zdaj dajem, ne veljajo več. Ampak takrat stopijo v veljavo samo

tisti nauki, ki jih bodo takrat v mojem imenu učili tisti, ki nosijo moje ime. Takrat bodo ljudje iskali in skrbeli samo za posvetno življenje in kraljestvo na zemlji, dočim sem jaz vam ukazal: Ne skrbite, kaj boste jedli in pili..., skrbite samo za nebeško kraljestvo. Takrat bodo ljudje, ki se bodo javno imenovali kristjani, v boju za deželnozborske volitve najbolj sramotili in sovražili svojega bližnjega, dočim sem jaz vam postavil kot eno največjih zapovedi: Ljubite tudi svoje sovražnike!

Tako bi bil Kristus svoj nauk pojasnil in za današnji čas in razmere že takrat vnaprej predrugail. Preglejte pa ves evangelij od prve do zadnje Kristusove besede, če je kje le z eno besedico omenil, da njegov nauk, ki ga je takrat učil za Jude, doživi izpremembe, čim se razmere v času stoletij spremenijo, da bodo njegov nauk njegovi namestniki v 20. stoletju smeli ravno nasprotno izvrševati kakor ga je on učil. Ne, tega pogoja izpremembe ne najdete nikjer v celem sv. pismu. Pač pa pa najdete eno jasno mesto, kjer Kristus izrecno govori, **da bosta nebo in zemlja preje prešla, kakor pa le ena njegovih besedi.**

Malo čudno se vam bo zdelo, da sem vas peljal od volitev na to versko polje. Ampak možje, pogledite! Že zdaj, ko se volilni boj še ni prav razvil, pa že tisti, ki se bahajo, da so edini, pravi kristjani, ravno z verskimi stvarmi prihajajo na bojišče proti vam. Saj se glavno njih agitacijsko delo vrši ravno s tem verskim orožjem, ko vam očitajo, da ste brezverci, ko vaše žene in otroke hujskajo zoper vas, ker berete »Slovenski Dom«, češ, da je to brezverski list. Saj ravno s tem orožjem med lahkovernimi o sv. pismu in v verskih stvareh nepoučenimi volilci najlože žanjejo svoje zmage. Če vse to hujskanje tiho prenašate, če jih ne znate zavrniti z ravno takim orožjem, če ne veste, kako se tem navidez kristjanom, farizejem in hinavcem prav lahko potegne krinka z obraza, da stoje pred vami kot še večji »brezverci«, kot pravijo, da ste vi, če samo tarnate in se povprašujete, ali bomo zmagali ali ne, če se bojite, da se vam bodo ti »pravi kristjani« po volitvah zopet smejali, potem seveda ne bo čudno, če bodo res zopet zmagali.

Zato pa, možje! Nikar dvomiti, nikar tarnati, nikar brezplodno ugibati o zmagi. Naša zmaga je že to, če se sploh spustimo z njimi v boj, ker nas je malo, onih je veliko, ker oni gredo s peklom in nebom in z bajoneti in z ječo v boj proti nam, ki smo praznih rok, le v srcu pogum, le v duši sveto zavest, da se borimo za pravično, pošteno stvar, ki mora prej ali slej zmagati nad vnebovpijočo krivico!

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Odprto pismo

gospodu dr. Ivanu Zajcu, bivšemu
deželnemu poslancu

v Ljubljani.

Odkrito Vam rečem, da se prav nerad pečam z Vašo osebo, in to le vsled tega, ker niste **odkritosrčnega značaja**. Ne vem, ali je Vam že od rojstva dano, da drugače sploh ne morete živeti, **da lažete**.

Poslali ste zopet uredništvo »Slovenskega Doma« popravek po § 19. tisk. zakona na moj dopis **»Moja obsodba«**. V tem popravku trdite, **da sem jaz ponudil spravo**. Pojasnil bom natančno, ker vem, da se vi, ženijalen človek, ne spominjate več, kako je bilo. Gosp. sodnik dr. Kotnik je vprašal, ako se ni možno poravnati. Jaz sem rekel, da se naj kar razpravlja, a gospod sodnik je rekel, da je to njegova naloga, da dela za poravnavo. Nato je vaš zastopnik g. dr. Adlešič rekel, da je za poravnavo in sicer da prekličem v »Slovenskem Domu« in »Domoljubu« ter da dam malo vsoto za uboge otroke. Od moje strani se je takoj zanimalo **glede preklica**. Ker pa vas ni bilo takrat še v sodni dvorani, je moral iti vaš g. zastopnik vas iskat. Ko ste prišli v sodno dvorano, je vas vprašal g. sodnik, pod katerimi pogoji bi bila možna sprava. Nato ste rekli: majhen preklic v »Slov. Domu« in »Domoljubu« ter 20 K za »Slov. Stražo«. — **In jaz sem na to takoj izjavil, da ne sprejemem tega**. Torej gospod mojster v zavijanju resnice! **Kdo laže? — Torej vi!!**

Tudi vam povem, da sem vam že za petami s kazenskim paragrafom in to pot mi ne uide brez zaslužene kazni, ker danes vas ne krije več poslanska imuniteta.

Izjavljam h koncu tudi, da je pod mojo častjo, se še nadalje pečati z osebo, **ki vedoma laže. In s tem sem končal z vašo osebo**. — Vam pa, kmečki volilci, kličem: ali je vreden ta dr. Zajec, da ga volimo še za deželnega poslanca? Na Sv. Gori se je izjavil, da mu je dobro znan kmečki stan, da je tudi on delal na gruntu do svojega **desetega leta**. Čujte in strmite, kako se ta človek norčuje iz našega težavnega kmečkega stanu s tem, da se drzne trditi trditi, da je kot otrok, ko je bil 10 let star, že gospodaril na gruntu. **Če ni to največja nesramnost in žaljenje za naš težavni kmečki stan!** Zato pa kmetje, na delo in to delo moramo potrojiti ter napeti vse sile, da dr. Zajec ne bo dne 1. decembra t. l. izvoljen za deželnega poslanca. Kdor čišla svoj kmečki stan, ta ne bo volil Zajca in ne samo, da ga ne bo volil, ampak dolžnost je tudi vsakega, da agitira proti takemu človeku, **ki ni odkritega značaja**.

Zagorje o. S., 29. oktobra 1913.

Ivan Taufer, posestnik.

Razgled po svetu

Državni zbor.

Državni zbor zboruje, toda prav šepavo, ker delajo Rusini obstrukcijo. V razpravi je še vedno finančni načrt, ki pa ne pride naprej. Edino zakon na šumeča vina (šampanjec) se je v sredo sprejel. Seja bo še v petek, potem pa do prihodnje srede nič več. Med tem časom naj bi se vršila pogajanja med Rusini in Poljaki, oziroma vlado glede deželnozborske volilne reforme za Galicijo.

Delegacije.

Delegacije se sklicujejo na kratko zasedanje za 18. november t. l. Glavna točka bodo zahtevki vojne uprave za vojne potrebe in naknadno odobrenje izdatkov za mobilizacijo, o čemer smo že poročali.

Bogdanovićevo truplo najdeno.

Truplo srbskega patrijarha Bogdanovića, ki je, kakor znano dne 1. septembra 1913 izginil iz Gasteina, so našli v ponedeljek v reki Achi. Truplo je bilo nago in je manjkalo del glave. Spoznali so ga le po plombi v zobeh. Volitev novega srbskega patrijarha se bo takoj vršila, ko se patrijarhovo truplo dne 2. novembra pokoplje.

V Albaniji.

Albanske čete, ki jih je srbska vojska spodila s srbskih tal in zasledovala v Albanijo samo, se zopet zbirajo, ker so se morale srbske čete na zahtevo Avstro-Ogrske umakniti za mejo. Prišlo je že večkrat do spopadov, zlasti med vasema Čelekčijo in Kognarjem. Tudi ob Črnem Drinu so se pojavile albanske čete.

V Albaniji obstojajo sedaj tri vlade: Izmail Kemal, Esad paša in neodvisna vlada v Skadru. Vse te vlade zahtevajo od velesil, da se razdeli Albanija, kakor Švica, na kantone. Težko, da se bo to zgodilo, ker je določen za Albanijo knez.

Špansko ministrstvo padlo.

Ker je španska vlada dobila nezaupnico v senatu, je ministrski predsednik Romanones odstopil z vsemi ministri. — Kralj je sprejel odstop in poveril sestavo vlade konservativcu Datto, ki bo vlado najbrže prevzel. Umorjeni ministrski predsednik Canalejas in dosedanji ministrski predsednik Romanones sta bila naprednjaka, bodoči bo konservativec, ki bo najbrže nazadnjaško vladal.

Revolucije.

V Mehiki še vedno traja vstaja. Sedanjí predsednik Huerta ni priljubljen, zato so na dnevnem redu vstaje njegovih nasprotnikov. Nekateri bi radi izvolili Carrarcaro za predsednika in zato divjajo po deželi. Evropske oblasti in Zedinjene države ameriške bodo varovale svoje podanike

in nekatere vojne ladje že stoje v mehiškanskih vodah. — Tudi na Portugalskem vre prav opasno. Privrženci bivšega kralja hočejo na vsak način vreči ljudovlado. V glavnem mestu Lisaboni so bitke in spopadi na ulicah na dnevnem redu. Vlada zapira vse količkarj sumljive ljudi.

Nesreče v zrakoplovstvu.

Zrakoplovci še ne morejo priti do popolnosti svoje iznajdbe. Zato precej naglo polnijo mrliške knjige, odkar se je našlo zrakoplovstvo. Dne 17. oktobra je eksplodirala nemška vojaška zrakoplovna ladja »L. II.« V njej je bilo več kapitanov, inženirjev in mašinistov, skupaj 30 oseb. Ko je prišel zrakoplov 300 metrov visoko, se je vnel in v trenutku je bil v plamenu. Vseh 30 oseb je priletelo silno opečenih na tla, nekateri mrtvi, drugi so pa precej nato umrli. Od zrakoplova ni drugega ostalo, kakor nekaj razbeljenih žic. Ta zrakoplov je ravno hotel napraviti poizkusno vožnjo, ker ga je hotel grof Zeppelin prodati nemški državi. Od 21 Zeppelinovih zrakoplovov je bil ta deseti, ki se je ponesrečil. — Pri Kolinu je eksplodiral zrakoplov, ko je hotel pristati in je zgorel. Stotnik Heseler je mrtev in nadporočnik Freiberg hudo opečen. — Pri Strassburgu je zrakoplov zaplul na gozd in nadporočnik Schröder je padel na tla težko ranjen. — Pri Bambergu sta iz zrakoplova priletela nadporočnik Koch in njegov spremljevalec Mante, ter ostala mrtva. — Pri Kalugi na Ruskem sta padla iz zrakoplova častnik Kleščinski in njegov mehanik, ter ostala mrtva. — Drugače se je pa izkazal zrakoplovec Pegoud na Dunaju. Pred 30.000 gledalci je uganjal po zraku svoje umetnosti. Letel je proti zemlji z glavo navzdol, preobračal zrakoplov, pa se zopet dvignil do 1000 m višine in delal lepe kroge. Gledalci so skoraj izgubili sapo od samega začudenja; med njimi je bilo več oseb iz dvornih krogov. Predno je Pegoud splul v zrak, so ga na sedež dobro privezali, da pri kopicanju v zraku ni mogel pasti iz zrakoplova. Po dovršeni predstavi mu je ljudstvo gromovito ploskalo.

Nemški cesar na Dunaju.

Nemški cesar Viljem je bil na lovu pri prestolonasledniku v Konopištu. Obiskal je pri tem tudi našega cesarja na Dunaju ter imel posvetovanja z zunanjim ministrom Berchtoldom.

Slovenija

s Zanimajte se za volitve! Somišljenike, ki niso dosti poučeni o protiklerikalnem volilnem gibanju, ki ne vedo za osebe v okrajih, na katere bi se obračali po pojasnila, naj vprašajo naše uredništvo, ki bo rado dajalo vsa pojasnila. Zanimajte se vsi in delajte od hiše do hiše. Naročite se na

»Slov. Dom«, ki bo dohajal brezplačno vsakemu do konca leta, ako nam pošljete naročnino za prihodnje leto. Storite vse, da se naš list razširi, kajti naš list bo kot najboljši kmečki prijatelj tudi najbolj zastopal samostojne kmečke kandidate. Poučite se iz njega o vsem!

s Kaj je klerikalna stranka? »Domo-ljub« piše: S. L. S. je najbolj slovenska, najbolj ljudska in najbolj delavna stranka na celém jugu. Krave se bodo smejale tej samohvali. V petdesetih letih Nemci niso škodovali Slovincem toliko kakor klerikalci v par letih. To smo že večkrat dokazali. Klerikalci so najmanj ljudska stranka, ampak stranka koritarjev, ker delajo le za svoje koritarje in jim je ljudstvo le toliko mar, da dobi in izžema denar iz njega. Delavna je pa tako, da je take zakone zvarila, da so njej v prid, brez ozira, ali je to ljudstvu v korist ali ne in da skuša kolikor mogoče hitro razmetavati milijone, ki si jih je izposodila.

s Kakšne koristi imajo volilci od dežele? Toliko govore klerikalni poslanci, različne brošure, njih časopisi itd., koliko so kranjskemu kmetu dobrega storili. Človek bi mislil, da je kranjski kmet zdaj najbolj srečen človek na svetu, da mu ne manjka ničesar in da se kar v blagostanju valja. A pogledjmo, kako je v resnici. Niti enemu kmetu — izvzemši klerikalne koritarje — se ni položaj zboljšal, ampak v času strahovlade zelo, zelo poslabšal. Dolgovi so dvojno narasli — saj se denar pri klerikal. posojilnicah tako lahko dobi — revščina je čedalje večja in ljudje se izseljujejo v Ameriko. Vprašamo torej: Komu so milijoni, za katere se je dežela zadolžila in katere bomo morali kmetje prej ali slej odplačevati, v resnici koristili? Edino le ljudem brez značaja, uskokom iz naprednih strank, ki so dobili mastna korita v deželni službi, ali ki imajo sicer drugačen dobiček od deželnih milijonov. Vsi drugi nič — in zopet nič! Klerikalci zabavljajo na prejšnjo večino v deželnem zboru, da ni nič delala. Res je, manj je storila, toda kar je storila, je bilo dobro in je res prišlo v prid posameznim ljudem. Opozarjamo le na **obnovitev vinogradov!** Koliko koristi so imeli vinogradniki od tega in jo imajo še danes. Torej če pogledamo na dno tem **velikim dejanjem**, ki jih za deželni denar izdane knjižice popisujejo, vidimo, da ni prav nič na tem. Ljudsko blagostanje se ni popolnoma nič zboljšalo, ampak veliko poslabšalo, ker se ni nič takega storilo, kar bi ljudem res koristilo za življenje.

s Agitacija po deželi. V kolikor nam dohajajo poročila, so v nekaterih okrajih naši somišljeniki že pridno na delu za samostojne kmečke kandidate, dočim iz drugih okrajev ni še nič znanega. Opozarjamo vse nasprotnike bivše deželnozborske večine, da prično že zdaj z delom, kajti klerikalci se že povsod marljivo gibljejo, prirejajo sestanke in vplivajo na volilce. Bodite korajžni, nič se ne strašite groženj, še

manj se bojte svojih duhovnikov. Ena beseda gre po deželi: Takih zastopnikov ne maramo več, proč z njimi! Vsak neustrasen, samostojno misleč volilec naj krepko dela proti klerikalni agitaciji, naj razširja »Slov. Dom« in poučuje volilce o klerikalnem gospodarstvu, o svinjarijah, ki jih vprizarjajo voditelji klerikalcev, o onečanju vere po vodiški Johanci pod patronanco duhovnikov, o zatiranju učiteljstva in sploh o turški nasilnosti klerikalcev proti vsemu, kar ne trobi v njih rog. Taka nepoštena, z vsemi krivicami se vzdržujoča stranka mora iz deželne hiše, sicer propade dežela kranjska v turško pokrajino, da ne bomo imeli več odkritih in poštenih ljudi in bo Kranjska in z njo vsi Slovenci razvpiti kot narod neznačajnejšev, koritarjev, ki ne zaslužijo drugega, nego da se jih zatre. Zdaj je prilika, da stopijo značajni ljudje na dan in da tudi pokažejo svoje odkrito mišljenje proti vsem zagrizencem. Nič malodušnosti, da nas je premalo, boste le videli, kakšna množica bo stala na volišču za samostojnimi kandidati. Marsikdo stiska na tistem pest, ker je odvisen od klerikalcev, toda na dan volitev bo z nami, **kajti volitev je tajna in nihče ne bo vedel, kako je kdo volil!** Opozarjajte torej volilce na to, da lahko svoje prepričanje z glasovnico udeleži, kajti volitev je tajna!

s Shodi klerikalcev. Pridni so sedaj bivši klerikalni poslanci, ko prirejajo shode v takih krajih, kjer jih poprej nihče ni videl. Toda to nas ne sme ostrašiti, kajti ti shodi nam nič ne škodujejo. Na te shode pridejo backi, ki bi vodo vodiške Johance lizali, če bi jim klerikalci ukazali. Te ljudi je težko spreobrniti, ali pa tudi lahko. Danes so fanatični klerikalci, jutri pa lahko njih nasprotniki, če se jih pregovori z dokazi. Vera zdaj ni več v nevarnosti, ker se je izkazalo, da jo duhovniki sami vlečejo v blato. Zato je agitacija ravno pri res vernih ljudeh lahka.

s Ne verjemite klerikalnim besedam! Klerikalci pripovedujejo vsakomur, ki jih hoče poslušati, da ne bodo razvijali nobene posebne agitacije za bodoče deželno-nozborske volitve, češ, da je itak tako klerikalcem, kakor naprednjakom zasigurno dosedanje posestno stanje. S tem hočejo uspavati naprednjake, da bi ne posvečali pozornosti silni tajni klerikalni volilni agitaciji, ki so jo započeli za volitve že na vsi črti. Naj se torej naprednjaki ne dajo premotiti od klerikalnih intrig, da bi se ne posvečali z vso vztrajnostjo agitacijskemu delu. Nujno potrebno je podrobno agitacijsko delo, katerega se naj z vso vnemo lotijo vsi naši somišljeniki. Paziti je pred vsem treba na volilne imenike, ki jih bodo klerikalci skušali prikrojiti po svoje. Zato naj nihče izmed somišljenikov ne pozabi na reklamacijsko postopanje, ki se prične že prihodnji teden.

s Krona krivice in nemorale. Deželni odbor je odpustil iz službe paznika v prisilni delavnici Bučarja. Ti katoliški pra-

vičniki, ki sede v deželnem zboru, so z nogami teptali pravico in poštenje. Bučar je bil več mesecev na orožni vaji. Med tem časom je klerikalni mogočnejši župan **Oražem v Mostah** zalezoval njegovo ženo in ji hotel silo storiti. Ko je Bučar po povratku zvedel to od svoje žene, je povedal klerikalno svinjarijo nekemu znancu in tako je prišla vest v napredne liste. In zato je Bučar bil odpuščen iz službe. Ostudno je to in sram nas je, da je pri nas kaj takega mogoče. Po tej morali deželnega odbora mora vsak, ki je od klerikalcev odvisen, pustiti in dovoliti, da mu klerikalni mogočnejši posiljujejo in zapeljuje žene, otroke itd., sicer izgubi službo. Ali je sploh na vsem božjem svetu mogoča tako vnebovpijoča krivica, kakor jo izvršuje deželni odbor kranjski? Pomislite to, kmetje, in mislite na svoje žene in hčere, ki zdaj ne bodo varne pred pohotnostjo klerikalnih mogočnejšev, kajti če se boste temu upirali, se vas bo kaznovalo kakor paznika Bučarja, ki je izgubil svoj kruh, ker ni hotel molče prenesti, da bi mu klerikalna svinja zapeljavala ženo. Udarite po tej stranki z glasovnico v roki in kaj hitro bo konec strahovladi. Uničite to gadjo zalogo, ki je v poštenju in morali slabša kakor Turki v srednjem veku! Fej!

s Vodiško »svetnico« Johanco so na posled vendar zaprli v zapore ljubljanskega sodišča. Koliko sleparstev je uganjala, ta svetnica in koliko ljudi je ogoljufala, najbrže ne pride na dan, ker bo dotične sram, da bi se oglasili. Sram naj bo vsakega, ki je verjel v njene čudeže in hodil v Vodice. Vendar je pa priprosto ljudstvo pri tem le obžalovanja vredno, kajti drugače se ne bi dalo tako grdo slepariti, če bi se ta sleparija ne vršila pod duhovniškim nadzorstvom. Če pa sleparka v župnišču samem švica kri na Kristusovih ranah, če župnik sam stoji poleg in vzame denar za maše, potem mora veren, neuk človek verjeti, da so to čudeži. Zdaj bo konec telečje krvi in katoliška vera na Kranjskem je zopet izgubila mnogo na svoji veljavi, ker so jo duhovniki sami tako zavlekli v blato in v telečjo kri. Vidite, tako se duhovniki norčujejo iz vere in jo pomagajo sramotiti!

s Avtomobilna zveza Novo mesto - Krško. Kakor se nam iz popolnoma zanesljivega vira poroča, se bo že tolikrat preložen načrt avtomobilne zveze za osebni in poštni promet med Novim mestom in Krškim z dne 1. novembra vendarle uresničil. Dne 30. oktobra se vrši prva poizkušna vožnja, drugi dan instruktorska vožnja (pri kateri se določijo postaje, čas odhoda od posamnih postaj itd.), tretji dan, to bo v torek, dne 14. novembra, pa se otvori redna vožnja za osebni in poštni promet. Postaja za Novo mesto bo pri gosp. Kastelecu, trgovcu v Kandiji. Do Krškega bo kakih 8 do 10 postaj. V elegantno opremljenem vozu bo prostora za 12 oseb.

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Zabretova najnovejša prijateljica je vsekakor neka, že čez 50 let stara devica, ki v vsem svojem življenju ni rabila za črne maziljence druge besede, kakor »prokleti farji«. A na svojo sivo starost se je tako počukoladila, da pogosteje stoji v župnišču, kakor pa doma. Doma ji pa prav po »oslovsko« gospodari njeni hlapec, ki se po ljudskem mnenju razume s svojo gospodarico precej »tako«. A kljub temu jo hlapec večkrat prav po katoliško namlati, in ta najnovejša Zabretova prijateljica nosi potem prav čudne sledove na svojem obrazu. Če se dogaja vse to iz ljubezni, ne vemo. O tem »vrlem« paru, ki ima vse polno tožb na vratu, bomo o svojem času že še kaj več poročali. Gradiva je dovolj.

o Dolenjske novice o

d Litija. Pretečno nedeljo, dne 19. oktobra, je napravilo prostovoljno gasilno društvo v Litiji sporazumno z gasilnim društvom v Šmartnem skupno veliko zaključno vajo za letošnje leto v Šmartnem. Z velikim zanimanjem je občinstvo prisostvovalo tej vaji in se vsestransko povoljno izražalo o njej. Gasilci so postavili svoje brizgalne in sicer litijsko društvo je postavilo svojo parno brizgalno in še dve drugi pri mostu pri Knafličevi tovarni in razpeljali pet cevi do šole in cerkve. Šmartinsko društvo pa je postavilo svoje brizgalne ob potoku Reka pri Repinatu in so speljali zopet cevi na trg, tako, da je bila cela ulica od gasilcev zasedena. Od Knafliča pa do pošte, brizgalo je vodo sedem cevi, tako da je bil res pravi naliv. Najbolj se je občinstvo zanimalo za raztezno lestvo litijskega društva, posebno, ko se je postavila tik za cerkev in ko se je končno vstavilo pri parni brizgalni dve cevi, da je delovala samo z eno. Tedaj je šla voda čez cerkveno streho vzlic temu, da je tako visoka. Vsak, kdor je to videl, se je čudil. Tako se je završila ta lepa in pomenljiva vaja, za katero gre vsa čast načelnikom obeh društev, ki sta jo priredila in moštvo za njo navduševala. Gre pa tudi hvala moštvu, da se je te pomembne vaje z veseljem in skoraj polnoštevilno udeležilo. Le tako naprej in uspeh ne bo izostal!

Gasilec.

d Iz Vač. Kdor se s farji brati, nima s kom orati. Težko čakamo volitev, da bomo pometali farško stranko za plot. Cel svet ve, da na Vačah ni grših šnopsarjev kot so farški podrepniki. Naši dušni pastirji pasejo samo svoj trebuh in svoje kuharice in nas zmerjajo s šnopsarji, tatovi in lenuhi. Naj le sebe pogledajo. Ni ga tako velikega korita kot je na Vačah farovško korito in pri njem naš župnik lenobo pase. Pravi, da bo šel v penzijo in tega mu noben človek ne verjame, ker vidimo, da se od korita ne more ločiti ne on in ne

njegova lakomna Neža. Nikoli mu še nismo nič pokradli, a nas vendar zmerja s tatovi in se vedno pred nami zapira. Prepovemo si za vselej, da bi nas on zmerjal s cigani in šnopsarji. On ima na farovžu obešeno tablico in na tej stoji zapisano »Žganjarna«. Njegova lačna kuharica Neža nakuha cel sodček žganja in ga fajmošter prodaja na debelo in drobno. Predno boste po liberalcih udrihali, skidajte pred svojim pragom in ne valite grehov na nas. — Drugič naprej!

d **Glas iz litijskega okraja.** Leto za letom gine, za rodovi prihajajo rodovi. V vseh časih pa najdemo združene ljudi v **stanovskih** organizacijah. Le en stan je ostal brez organizacije — in to smo mi kmetje. In to je krivo, da nam gospodarijo ljudje, ki o naših potrebah in o našem trudu nimajo pojma. In vsi stanovi napredujejo, mi kmetje pa zaostajamo. Le dvojno nam je danes na ponudbo, ali naj vzamemo sami vajeti v roke in pokažemo, da smo samostojni, ali naj še nadalje opravljamo tlako ljudem, ki hočejo biti naši zastopniki, a oni ne razumejo nas in mi ne razumemo njih. Dragi moj sosed, že si ugani, koga menim. Doslej nas je vodila S. L. S. — Ali pa imamo mi kmetje od dela klerikalnih poslancev kaj koristi? Če vzamem v roko najboljši drobnogled — ne bova našla nič pozitivnega. Vsi vemo, da doba deželnemu zboru še ni potekla in ravno zato se vsi povprašujemo, kako je le mogoče, da se vrše že dne 1. decembra volitve. V našem deželnem zboru so poslanci — zastopniki mest in trgov naprednega mišljenja. In ti možje nastopajo sporazumno s svojimi volilci. Oni prirejajo za svoje volice shode ter jim poročajo in pojasnijo vsako važno stvar. In ti možje so se prepričali, da se z našim denarjem prav slabo gospodari in tudi to sporoče svojim volilcem. Lahko bi se pa zgodilo, da bi vse to izvedeli tudi mi kmetje bolj natančno, zato hite z volitvami. Ali ne želimo tudi mi kmetje takih poslancev, ki bi nas poučili — ne pa z lažnjivimi poročili držali v zmotah? Kaj nam je torej storiti? Treba nam je poslancev, ki so zrasli iz naše kmetске korenine, le oni nas morejo prav voditi, ker vedo ceniti naše žulje. Mi moramo imeti poslance, ki ne bodo samo priveselek kakih stranki, ampak samostojni možje. Zakaj pa ne moremo zaupati dosedanjim klerikalnim poslancem še nadalje? Če moramo biti mi kot volilci neomadeževani, ali ne bomo zahtevali o naših polancih najmanj isto? Kaj pa je pisala gdč. Kamila Theimerjeva o naših zastopnikih? Dr. Šusteršiču je očitala, da je 60.000 K porabil za popravilo svojega stanovanja. In dr. Šusteršič je ni tožil in je s tem potrdil njeno očitje. Čigavih 60.000 K pa je porabil? Ali nismo mi ta znesek zložili pri davkih? Ali moramo res mi, kmetje, samo zato trpeti in delati z žuljavimi rokami, da bomo vedno stradali, naš gosp. deželni glavar pa bo

kazal sijajnost svojega stanovanja, ki je pravzaprav naše? Dr. Zajec je rekel na shodu na Sv. Gori, da so v deželnem dvorcu popravljali, ker so nastavili pri stavbinskem uradu še par uradnikov. Mi kmetje pa vemo, da stavbinski urad ni v deželnem dvorcu, ampak v isti hiši kakor je »Kmetijska družba«. Ali bomo mi kmetje še volili dr. Zajca, ki se iz nas na tak način dela norca? Ne bomo ga, dr. Zajec se je s tem sam pokazal nevrednega, da bi še nadalje zastopal naš okraj v deželnem zboru. Kaj je Kamila Theimerjeva razkrila o dr. Kreku, to tudi vemo. Rečem le, da stranka, ki jo vodijo taki ljudje, se po krivici imenuje ljudska stranka. Mi smo v svojih srcih še pošteni, zato bomo volili svoje može. Litijski okraj naj zastopata moža iz litijskega okraja, ki naj tvorita temelj bodoči kmetški stranki. Le kmetška stranka more rešiti nas kmete pred popolno pogubo. Naš list »Slovenski Dom« bo imenoval može, ki jih bomo mi kmetje volili. Zakaj ne bi mi imeli enkrat poslance svoje korenine? — Na delo! Kmet naj gre od kmeta do kmeta in dne 1. decembra mora biti rojstni dan »Kmetški stranki«!

d **Sv. Gora nad Litijo.** Znani dopisnik »Domoljuba« se že v tretjič bavi edino s Tauferjem, Boltinom, Cesarjem in Španom, obenem pa pere in gladi dičnega Lovšina. Sedaj mu je že tako zrasel greben, da nam namigava, da se nismo odzvali na dopis v 34. številki »Lažiljuba«. Ker te toliko srbi, te hočemo malo pokrtačiti, zato si od blizu oglejmo nam znane svetohlince. Dopisnik si predstavlja dičnega Lovšina kot nedolžno jagnje. No, no! V tukajšnji župniji je neki pobožni klerikalec, ki je imel na svojem pošestvu vknjiženo ustanovno mašo za 100 K. Mož si je mislil: Prebita Mareta, če do sedaj nisi prišla v nebesa, tudi posihdob ne boš. Čemu bi vedno dajal za maše? Pokojni gosp. Knižek se ni dosti brigal za to, ali sedanji naš prečastiti so pa vestni v tem oziru. Takoj pozovejo brezvestnega grešnika, da se opraviči. Zviti Janez jo primaha, toda, jojme, gospod so ga grozno ozmerjali, da je vsakokrat, ko ni dal letnih obresti za mašo, storil velik smrtni greh. Nato mu zapove, da mora takoj izplačati glavnico in tri letne obresti nazaj, kakor tudi pristojbino davčnemu uradu. Ko je bilo vse dogovorjeno, je spokornik pokimal, da bo vse izpolnil, samo da se mu smrtni grehi odpuste. Toda, glej spaka, pobožni Janez pride v davkarijo, da bi plačal od Lovšina zapovedano pristojbino, ali tukaj se mu pojasni Lovšinova nakana, da mora pristojbino poravnati tisti, ki vzame glavnico! Mož je kar zazijal od začudenja: Aha, torej me je tako hotel opehariti ta zlodej farški. Mož se vrne, ne da bi poravnal pristojbino. Prišedši domu gre k svojemu botru, da mu zadevo pojasni. Klerikalni botrček: Tiho, Janez, tiho, da liberalci ne izvedo, bom že jaz poravnal z gospodom.

Ljudje božji, pa je bila bisaga za 10 K lažja! — Drugi slučaj je bil z g. Vodiškom vsled povišanja bere. Tretji: posestnik na Ravnih vsled daru. Četrti je odiranje kmetov pri pogrebi in porokah. Peti je Moklavova in Tirniška mrva in fina ribniška krava, ki noče žreti svetogorske mrve. Šesti je Zajčeva polomija in Lovšinova zgovornost, katero hoče na vsak način utajiti. Dopisnik zatrjuje, da Lovšin ni govoril žaljive besede in da je 22 klerikalcev se potegovalo za njegovo molčečnost. Toda, si li prezrl dokaz pri sodišču, da je bil Lovšin poprej že dvakrat kaznovan vsled žaljenja časti. Dalje trdiš, da so se klerikalci tiščali Lovšinovega fraka. Res je, da sta mu dva frakomavzarja služila za ordonanco, da sta mu priganjala orožnike, toda zaman. Dalje se dopisunče ogreva, kako lepo nam pridiguje Lovšin. To mu radi potrdimo, da bi bilo dobro, si preje ušesa zamašiti, predno bi ga šel poslušat. Dalje se hvalisa, kako deluje zunaj cerkve za koristi kmeta. Tisto pa, tisto! To nam dokažejo zgoraj navedeni slučaji. **15. junij** In »Slovenski Dom« ti tudi ne dasta miru. Mi ti povemo v obraz, da je bil 15. junij za nas blagohotni spominski dan in mnogo več vreden, kakor pa tistega, ki je odlašal od vodiške Johance smrdljive srajce, čigar fanatične nazore ti posnemaš s tem, da moralno tlačiš slepe backe.

d **Liberalna doslednost.** Pod tem naslovom prinašajo zadnje »Dolenjske Novice« uvodnik, v katerem se kanonik Žlogar zaganja v napredno stranko, ji očita, da je stranka brez prepričanja in brez doslednosti. Članek je v političnem, posebno pa v verskem oziru zelo zanimiv, namreč zanimiv v toliko, ker naravnost izziva zasluženi odgovor. Ker so ga klerikalci namenoma zdaj za volitve spravili v javnost, si ga bomo tudi mi zdaj za volitve natančneje ogledali. Kar se tiče odgovora z verskega stališča, smo ga deloma že uporabili v razpravi »Kaj nam je storiti v očigled novim volitvam«, na kar naše cenjene bralce posebno opozarjamo.

d **Raka.** V 40. številki »Slovenskega Doma« so bile opisane deloma res precej zavožene gospodarske razmere naše občine. Ker pa je dopisnik o stvari precej pretiraval, sem primoran, da pojasnim zadevo. — Slučajno sem pregledaval občinske račune za leto 1911. in 1912. Pri pregledu najdem v blagajnični knjiži vpisani vsoti 1742 K 48 vin. in 1000 K med izdatki, katera zneska se pa v istini nista nikomur izplačala. Ko sem se uveril, da sta izdatka fingirana, sem to takoj naznanil občinskemu odboru. Ko je nato občinski odbor od bivšega župana in odstopivšega tajnika zahteval pojasnila, sta se izgovarjala drug na drugega. Nato je občinski odbor zahteval revizijo deželnega odbora. Deželni odbor je sicer obljubil revizijo, a revizora ni poslal. Vsoto 1742 K 48 vin. (ne pa 5000 K) je na zahtevo občinskega odbora odstopivši župan Franc Šiško povr-

nil občini. Pri seji občinskega odbora dne 8. oktobra t. l. se je sklenilo, da se ima vsota 1000 K od Franceta Šiško kot odgovornega župana sodnim potom izterjati. Teden pozneje je Franc Šiško v pričo odbora podal izjavo, da bo manjkajočih 1000 kron plačal občini in tudi izgubo pri prodanem občinskem gozdu, ki je nastala, ker je samolastno dovolil kupcem posekati les, predno je bil gozd plačan, poravnal. Jaz pri seji dne 8. oktobra t. l. nisem kričal ali celo preklinjal, temveč samo konstatiral, da je dopisnik poročal neresnico, ko je trdil, da je zmanjkalo 9000 K občinskega denarja. Tudi sem dopisnika obsojal, ker je trdil, da zavlačuje županstvo revizijo, o čemur se je občinski odbor iz priloženih dopisov deželnega odbora prepričal, da to ni res. Grdo je, da dopisnik svetovalcem brez vsake podlage kar navprek očita, da so porabili občinski denar zase (recte kradli), saj občinski odborniki ne vodijo blagajniškega dnevnika. Jaz v času, ko so se pripetile navedene nerednosti, nisem bil ne tajnik, niti v občinskem odboru. Ne vem, kako pride dopisnik do tega, da nam vsem skupaj očita zapravljane občinskega denarja. To imam v zahvalo za prizadevanje in trud, da se občina obvaruje škode in računi spravijo v red. Poštena kritika je potrebna povsod, posebno pa v gospodarskih zadevah; toda naj bo res kritika, ne pa neumestno zavijanje resnice. — Franc Drnovšek.

d Sv. Krlj pri Kostanjevici. Leto za letom sklepa občinski odbor o cestni razsvetljavi tukajšnje vasi, a vedno zaman. Jesen je tu. Dnevi so kratki, a noči dolge in temne. Neobhodno potrebno bi bilo, da se vendar enkrat ta sklep izvede. V celem bi bilo potrebno šest ali sedem svetilk, katere naj bi svetile vsaj do 11. ure zvečer. Pred par leti se je zgodil slučaj, da je zgrešil orožnik pri Zidanem mostu cesto ter padel v potok, ki je slučajno vsled jesenskega deževanja nekoliko narastel. Orožnik je potem grozil, da bo storil vse potrebno, da se cesta opremi z neobhodno potrebnimi svetilkami. Rešitev je ostala le na papirju. Županstvo se v interesu občinstva pozivlja, da končno vendar enkrat izpelje ta načrt. Tudi nočna straža spi spanje pravičnega. Vsaka ponovitev trpi par mesecev, potem pa straža počiva, dokler se ne zgodi zopet kak dolgoprstnež. Tudi o tem se delajo vsako leto sklepi, ki ostanejo na papirju. Treba bi bilo malo več energije. Kje so kašipota in druga krajevna znamenja? Ali ne spada vse to pod kontrolo orožništva? Vse bolj kaže, kako daleč smo za bogom!

d Premovanje goveje živine v Kostanjevici dne 16. t. m. je bilo, kakor drugod po naši zatirani Slovenski, le pesek v oči našim živinorejcem. Udeležba je bila razmeroma jako velika, premije majhne in redke. Udeleženci so bili v splošnem zelo nezadovoljni. Interesanten je slučaj, ki ga opisuje boljši kmet iz okolice. Udeležil se

je namreč premovanja s svojo krasno telico »sivko«, ki je bila tudi komisiji všeč in dobil bi gotovo večje darilo, če bi se neki član komisije ne oglasil, da ima telica »ogrske roge«. Zelo strokovnjaško se je odrezal. Pri nas na Dolenjskem je živinoreja res na nizki stopinji, vendar temu od pomoči se za enkrat ne da tako lahko. Bivši poslanec Bartol bo to naložje dokazal. Primanjkuje nam pašnikov. Kar imamo zemlje, je večinoma obdelana, manjši del je puščen za travnike in ostalo, kar se deloma ne bi dalo obdelati, je gozd. Glavni vzrok pa, da živimo v vsestranskem pomanjkanju, je denarna kriza in pomanjkanje delavskih moči. Kmet bi si rad nabavil kakšno boljše živinče, toda s čim? Pred par desetletij se je dobila lepa krava za 80 do 120 kron, danes stane navadna kravica 140 K, lepa krava se pa že plačati ne da. Večkrat preseza ceno čez 400 K. Denar je pa postal pri nas na deželi jako redka prikazen. Kdo ima danes še denar? Far in pa notar, tako se je izrazil neki kmet. In to je istina. Vse, kar kmet pridobi s svojim trudom, bodisi, da profitira pri živinoreji, pri prašičih ali vinogradu, gre na obresti v farovško posojilnico, v davkarijo in za najnujnejše potrebščine. Za nabavo kake boljše pasme ostanejo pa le prazne sanje. Deželni poslanci, ki imajo mogočen glas v deželi a la Krek, Lampe, Pegan in drugi, naj bi izposlovali rajše kako brezobrestno posojilo, katero bi porazdelili med nas uboge kmete. S tem bi dosegli navedeni kolovodje večjo čast in zaupanje kakor z Završnico in drugimi takimi špekulacijami, ki navadno mnogo stanejo — seveda kmeta, ki je steber dežele in države — od katerih pa on nima prav nobenih koristi. Milijoni za Završnico so za nas dolenjske kmete proč vrženi denar, ker mi ne bomo imeli nikoli nič dobička — plačevali bomo pa vseeno deželne, od klerikalcev napravljene dolgove. Treba se bo zdramiti. Volitve so pred durmi. To je tudi edino, kar je privedlo naše klerikalne deželne odbornike do premovanja goveje živine. Dokler so bile blagajne polne, so delili podpore kar na debelo, a danes, ko je zavladala po blagajnah tema in strah, je treba na drug umeten način ljudstvo za se pridobiti. Kmetje volilci! Sedaj se bliža čas rešitve! Sedaj imamo priliko se otrestiti teh mogotcev, ki izmozgujejo ves slovenski narod, ki pomagajo Nemcem graditi most do sinje Adrije. Sedaj odločno zavračamo vsako prigovarjanje duhovščine, kateri je vse drugo postranska stvar, samo da so polne bisage. Ako se bomo pustili še sedaj zvoditi na led, nas bodo ti pretkani deželni gospodarji spravili na kant. Sedaj je ura! Ako se ne bomo krepko zoperstavili, nas privedejo do tega, da do prihodnjega premovanja niti krav s kozjimi rogovi ne bomo imeli. J.

d Raka. Na podlagi dopisa v »Slovenskem Domu« od 4. oktobra t. l., so poklicali voditelji raške občine v nedeljo, dne

19. oktobra t. l. bivšega župana Fr. Šiško in ves občinski odbor in so imeli še enkrat obračun radi zapravljenega občinskega imetja s Šiško. Pri tem obračunu se je moral občinskemu odboru bivši klerikalni župan Franc Šiško zavezati, da poravna tekom 8 dni še 1000 K in v teku 6 mesecev še 6666 K, 1134 K mu je občinski odbor odpustil. Kje so pa še obresti od 1000 K od enega leta in od 6666 K, oziroma 7800 K od štirih let? Tako gospodarijo dandanes klerikalne občine na katoliški podlagi pod farovško komando in varstvom deželnega odbora. Da bo raška občina ta denar še nazaj dobila, je zasluga samo pravega kmečkega prijatelja »Slovenskega Doma«. Vsi zavedni Račani, naročite takoj »Slovenski Dom«, stane samo 3 K od sedaj naprej pa do konca leta 1914. Ta pove resnično in pošteno, ni treba le župniku vse verjeti in njegovim agitatorjem, ki vse, kar ne trobi v njihov rog, obrekujejo in oblatijo, pri tem pa vsiljujejo lažnjivega »Domoljuba«. Može, bližajo se deželnozborske volitve, ako vam je mar lastni blagor, volite z napredno stranko. Proč s klerikalci in koritarji! Zdaj vidite, kam nas vodijo može, ki pripadajo k S. L. S. Ne znajo drugega kot zapravljati njim zaupani denar. Tako ne sme iti več.

d Št. Janž. Bajca jezi, ker smo malo povedali o njegovi izvoljeni čredi, bogomilah. Zadnjo nedeljo se je raz leco jezil, da liberalci toliko govore, če »pade« kaka naša. Če pa »pade« kaka njihova, pa ne bi kmalo vsi v vasi vedeli. Bajec! Kdo je pa kriv, da se ljudje toliko zanimajo za tvoje bogomile? Ali nisi ti sam?! Zakaj si pa govoril, da so vse tvoje punce nedolžne in besnel raz leco, zakaj niso še druge pristopile v tvoje družbe. Ali se še spominjaš, ko si dejal: »Dekle, ki ne pristopiš v naša društva — kaj je vzrok? Ali hočeš, da ti ga povem? Pa povem ti ga: Ali si tako podla, da se sramuješ Matere božje in Kristusa, ali si pa že tako prokleto pohujšana in nisi več za to sposobna« itd. Bajca je sram, ker se v družbah, katerih voditelj je sam, dogajajo tako kričeči dogodki, ki mu utegnejo vso politiko razdreti. Da vse govorjenje prej potihne in da Bajec zopet bolj vpliven postane, posebno ker se bližajo volitve, je baie na njegovo željo izginila začasno ohromela Bogomila Pavlica. Šestnajstletna Pavlica, misleča si, da bo gotoveje, je dobila pod pretvezo laži pri občini delavsko knjižico ter jo je popihala s culico v roki s trebuhom za kruhom. Njena mati, marljiva šivilja v Češnjicah, jo kmalu pogreši, in brž pošlje za njo dva »policaja«, ki sta jo tudi, kajpada, v Bajčevo nejevoljo, dobila in privedla materi nazaj, ker jo hoče imeti. Bajec pa jo hoče na vsak način iz domače fare pregnati v tujino, tako, kakor je morala storiti Urša in iti v Trst. Mogoče misli s tem kaj prikriti ali pa upa, da bo morska voda kaj vzela. Bajec je seda v velikih skrbah za svoje Bogomile in si misli: Če se kar naenkrat dve najbolj nedolžni in pošteni tako

o **Gorenjske novice** o

daleč pregrešita, kaj se utegne zgoditi pa še z drugimi. Zato pa jih je pričel nagovarjati v zakon in kar s silo na nje pritiska. Če se tudi dekle ali starši nočejo vdati, on ne odneha. Neka Marijina Micka se mu je izgovarjala, da ji ni po volji, če bi ji oče ne dovolili se omožiti, ker so v Ameriki, da je še le 18 let stara ter premlada i. t. d. Bajec pa je zarohnel nad njo: **Moraš! Oče nima tu nič govoriti!** Dekle je vsled tega vsa obupana in se joče noč in dan, ker ve, da se bo morala vdati. Tudi »žeganega Lojzeta« bo v Koluderje k vulgo Selakovi Micki spravil. Tako se je vsaj pohvalil, ko je dejal: Vsako nevesto so še Lojzku liberalci ubranili, a te mu ne bodo, ker jo imam jaz v rokah. Ubogi Selak in njegova sedanja rodbina, če se Bajčev načrt res izpolni! Težko če ne bo zopet taka sreča za starše, kot je bila za Brajdato, ko ga je sin tako proketo nadelal. Selaku se lahko še tako godi kakor se godi Ermanovi ženi iz Gaja. To so tudi naši »dobri« dušni pastirji prisilili, da je rekla »ja«, in sedaj jo pa Lojze z gnojnimi vilami podi od doma in ji grozi, da jo bo prebodel. Ko je šel ta par k poroki, so potrkalvali z vsemi zvonovi, kot bi se imel škof pripeljati, in vse zastave so se nesle naproti, ker sta bila oba nedolžna Marijina otroka. Kasneje je pa rojstvo pokazalo, da ni bilo vse tako čisto. Lojze je postal iz ministranta Čuk, iz Čuka pa zakonski družec, ki se odlikuje z najlepšimi katoliškimi lastnostmi. Kadar se mu zljubi, pa zapodi ženo, ki beži s sinčkom v naročju v tam se nahajajoči hrastov boršt, kjer sede na hrastovem štoru joče in nepretrgoma ponavlja: **Jož, jož! Kakšen je moj dedec!** — Cele noči ni drugje kot v dvorani, po dnevu pa spi, jaz pa doma vsa dela opravljam in zato me pa zaničujejo. Taki so ljudje, vzgojeni po koptu farovških družb!

A. M.

d Št. Janž. Volilci! Le malo časa nas loči od 1. in 9. decembra! Torej dneva, ko bomo morali trezno premisliti, komu bomo oddali svoje glasove. Klerikalci hite z volitvami in agitirajo na vso moč, da bi se še vzdržali na površju. Deželni voz, katerega so ljudski osrečevalci zavozili na rob propada, tiči do polovice koles v močvirju ter se ne gane nikamor. Bati pa se je, da se še bolj pogrezne. Zatorej je naša sveta dolžnost, da gremo v lastno korist vsi na delo ter agitiramo od hiše do hiše za kandidata, ki ne bo klerikalec. Pri tem pa ne smemo pozabiti na že zapravljenih 14 milijonov kron, ki so se deloma razmetali za koritarje za električne centrale, od katerih Dolenjci nikoli ne bomo imeli nobene koristi, a vseeno bomo morali plačati ta denar. Dalje ne smemo pozabiti, da si je dal deželni glavar dr. Šusteršič bogato opremiti svoje stanovanje za denar kranjskih davkoplačevalcev, kar je stalo **60.000 kron, reci: šestdeset tisoč kron!** Vsakdo naj bo prepričan, da čimdalje bomo prenašali klerikalne pijavke, tem globokeje bomo morali v žepe posegati. — **Torej na delo!**

g Kropa. Ni še tega dolgo, kar je odhajal od nas nam zelo priljubljeni orožniški stražmojster gosp. Anton Pirkovič in se preselil v Turjak na Dolenjskem. Služboval je tukaj nad dve leti in vsak pаметen ter pošten človek ga je moral spoštovati vsled njegovega pravičnega in nepristranskega postopanja v njegovem poklicu. Bil je tudi zelo družaben in rad vesel. Svojo službo je opravljal strogo in z vso vnemo je zasledoval tatove, katerih tukaj, posebno na škodo zadrugi ne manjka; dosegel je pri tem jako lepe uspehe in si pridobil priznanja vredne zasluge. Ni pa se pustil zlorabiti od klerikalnih mogotcev za njih strankarske in zasebne namene, za kar so ga ti seveda preganjali in denuncirali. Pri tem so se tudi posebno odlikovale neke tukajšnje ciganske neveste, ker se jim ni pustil zaplesti v njihove mreže. Mož s slamnato nevesto seveda tudi še danes ne zaostaja. Gospod Pirkovič je bil naročen na napredne slovenske liste, kar tudi ni imponiralo nekaterim tukajšnjim klerikalnim vojskovodjem. Vsega tega se je naveličal in je raje nas zapustil, kakor da bi se bil vklonil in dal na razpolago raznim klerikalnim kreaturam in drugim denuncijantom za njih strankarske in osebne namene. Čast takemu možu in njegovemu značaju! Žal nam je po njem, ostane pri nas v spominu. Obsojamo pa one, ki so ga preganjali in denuncirali.

g Iz Javorskih hribov nad Škofjo Loko. Ker imamo en čas sem prav lepe jesenske solnčne dneve, ubral sem jo zadnjo nedeljo malo pogledat med naše hribovce. Mahnil sem jo po Selški dolini čez Luša na Javorje. Med potoma sem izvedel, da to nedeljo obhajajo proščenje, po naše »bob« pri podružnici javorske fаре pri Sv. Valentinu, katerega svetnika močno časti naše ljudstvo kot priprošnjika proti božjast. Ta dan pride iz Selške in Poljanske doline mnogo romarjev. Tudi jaz sem se malo pomudil pri tej, sicer skromni cerkvi in se zamešal med pobožne romarje v cerkev. Navzoč sem bil pri propovedi domačega javorskega gospoda župnika. Na vsej propovedi ni bilo nič posebnega, razen tega, da se je vmes vpletlo tudi nekaj politike, brez katere v svoji duševni plitvosti večina naših gospodov duhovnikov ne more izhajati. Ko je govoril o čudežih in da so ti dandanes tako redki, je krivdo zvrnil na slabe časopise. Rekel je nekako tako - le: Kako pa hoče bog danes ljudi uslišati, ko so tako brezverski. Komaj pridejo iz cerkve, ko so bili pri sv. obhajilu, imajo že slabe časopise v rokah. Kakor sem pozneje poizvedel, ne zahaja v celo javorsko faro niti en napredni časopis. Potemtakem slabi časopisi, katere je imel v mislih, niso vzrok, če se čudeži več ne gode pri Sv. Valentinu, kvečjemu, če nosi kak list kaj krivde na tem, bi bil to »Domoljub«, katerega pa zahaja nekaj izvo-

dov med tukajšnje ljudstvo. To je pa že mogoče, da svetniki, med njimi gotovo tudi sv. Valentin nimajo in ne morejo imeti dopadajenja nad tako lažnjivimi in opravičljivimi listi, kot so ravno po imenu katoliški, kakor »Domoljub«, »Slovenec« in še drugi. In ker bog neče delati več čudežev, zato jih je treba pa umetno delati, kakor zadnji čas na Brezjah, a v najnovejšem času v Vodicah pri Kamniku, kjer je trpela slavna Johanca v župnišču pod župnikovim varstvom in deljenjem blagoslova nad njo s škofovim dovoljenjem. O tem čudežu pa ni črnil niti besedice. Tudi o tem je molčal, kar sem pozneje izvedel, da so imeli ondodni ljudje skritih več žgarnjarskih kotlov v cerkvi ali na cerkvi ter kuhali žganje »konterbant« več let. Povsod stikajoči in sitni financarji so tudi to iztaknili in se niso prav nič ozirali na svetost kraja, ampak kratkomalo konfiscirali kotle. Pa ja ne, ko bi bili s tem razžalili svetnika sv. Valentina. Po našem skromnem mnenju je to čisto mogoče. Gospod župnik bi bil veliko bolje napravil, ko bi bil med svojo propoved vpletel, ne ravno naravnost, dolžnosti do cesarskih postav, ki so dane tudi od boga, kakor sami učite. In kdor se takim ukazom zoperstavlja, ali hoče celo goljufati, stori ravno tak greh, kot če kaj ukrade. To bi bilo primerno in pametno. Brezverski ali slabi časopisi ne priporočajo nič takšnega, kar je zoper postavo. Tako ob takih prilikah prav dobro nese. Pravijo, da ima cerkev denar, katerega pa kmetje, ključarji, sami hranijo, ga nič kaj ne zaupajo gospodu župniku in tudi škofu ne. Morajo že vedeti, zakaj? — Med potjo proti Javorju sem malo poizvedoval tudi o volitvah, kako in koga mislijo kaj voliti. So že, a ne preveč, klerikalni, kot brez pravega vodnika. Vendar ne odobravajo preveč, da se duhovniki v te zadeve tako mešajo. Poslanec Demšar - Čoč, katerega večinoma osebno poznajo, jim ni nič prav po volji. Drugih poslancev ne poznajo in tudi o njih ne vedo dosti, ali nič. Glede volitev so na tem, če volijo še Čoč, ali te, ki jih bo gospod priporočal, dobe cesto v Javorje. In ceste ali boljše pota so res potrebni, tega jim ne more nikdo odreči in tudi ne zameriti, če vsled tega zataje svojo dobro stran in svoje mnenje, saj še najbolj učen gospodje zavržejo svoje železno prepričanje radi polnega korita. Zameriti se pa mora to onim, to je deželnemu odboru, pravzaprav deželnim kristjanom, da s tako samogospodarskim vprašanjem love volilce intik pred volitvami pošljejo inženirja v ta namen gori in se jim obljublja. Sicer pa, če jim je kaj za svoje ljudi, bi že zdavnaj morali to narediti, ker z malimi izjemami so bili do zdaj le njih volilci. Zadnji čas se je začelo krhati in treba je bilo obljub. Pri obljubah bo tudi najbrže, kakor do sedaj, tudi v naprej ostalo. Ko bodo volitve končane, pa adijo Javorje in cesta. Na trhlih nogah pa mora ta klerikalna stvar le stati, je rekel neki mož, ker se že poslu-

žujejo narejenih čudežev in morajo volilce kupovati s cestami. In to bo tudi res. Stranka, ki se drži le s pomočjo kupovanja raznih cest in drugih naprav, se ne more dolgo držati, naj bo že ta, ali ona. Kar je potrebno, se mora narediti, naj mislijo ljudje že potem tako ali drugače, saj so vsi davkoplačevalci in morajo za vse plačevati v celi deželi. In ta cesta je tudi taka potreba, veliko bolj ko kje drugje.

o Notranjske novice o

n **Dolenji Logatec.** Naše klerikalce je ravno pred deželnozborskimi volitvami zadel občutni udarec. Pretečeni teden se je naš klerikalni Erjavčkov Jaka v novi gostilni našega pobožnega župana malo pokrepčal in potem blizu te gostilne, našega župnišča in pokopališča 66letno slaboumnoŠtekljevo Jero posilil in bil zaradi tega aretiran. Orožništvo zasleduje še enega takega katoliškega moža - svinjarja gotove sorte, ki je bil pri tem ostudnem katoliškem dejanju soudeležen. Na sumu je neka prav pristna klerikalna žilica, ki je že dosedaj s takim nečednim klerikalnim dejanjem imela opraviti. Upamo, da ne uteče roki pravice. S tem ostudnim dejanjem so naši katoliški možje zopet pokazali svojo moralo, mi smo pa že v naprej prepričani, da bodo vpili naši klerikalni veljaki, da aretirani Jaka ni njih pristaš. Naš g. župnik se smelo že v naprej veseli zmage deželnozborskih volitev v krogu Kreku podobnih katoliških Erjavčkov in pa tudi na pridobitvi Remčeve katoliške gostilne. O teku in izidu tega klerikalnega škandala bomo še poročali.

o Zagorske novice o

zg **Pozor, volilci!** V soboto, dne 1. novembra ob pol 9. dopoldne **se vrši zaupni sestanek na pošti v Litiji** in v nedeljo se vrši **drugi sestanek v Trebnjem.** Na teh sestankih se bomo dogovorili glede naših kmečkih kandidatov. Naše »Gospodarsko napredno društvo« je razposlalo že vabila. V slučaju, da kdo ni dobil vabila, naj se kljub temu udeleži sestanka in to kakor mu je bolj prikladno, **v Litiji ali v Trebnjem.** **Volilci sodnih okrajev:** Litija, Višnja gora, Radeče, Mokronog, Trebnje in Žužemberk, ako potrebujete kakšna pojasnila, obrnite se na g. **Ivana Tauferja**, posestnika v Zagorju ob Savi, ali pa na **Ivana Majcna**, posestnika in mesarja v Št. Janžu na Dolenjskem. Ta dva vam bosta dala vsa potrebna navodila za **enotni nastop na volilnem polju.** Delo bomo imeli lahko, ker proti takim ljudem, kakor so dr. Lampe in dr. Zajec in drugi, ki se prav nič ne razumejo na kmečki stan, bomo gotovo prodrli. **Z našimi domačimi kandidati, ki živijo med nami, poznajo svoje in naše trpljenje, pojdemo resno v boj.** Če zmagamo, bi bila sedanja klerikalna strahovlada za večne čase razbita. Torej edino od nas je odvi-

sno, od nas posameznikov, če bomo šli s čistimi rokami in brušenim mečem v volilni boj. Iz tega boja moramo priti kot zmagovalci in zaščitniki naših pravic. — **In nato si bomo ustanovili pravo kmečko stranko!**

zg **Odgovor »Domoljubovemu« lažniku.** Dopisnik »Domoljuba« ponuja svojim pohlevnim ovčicam v vsaki številki bolj netečno hrano. Največji trn v peti so jim možje, ki delajo na to, da bi se kmet otrese črnih pijavk ter da bi sam sebe politično vladal. Ti so: Taufer, kostrevniški Boltin (Grabnar), sevški in tirnski Cesar (Beja in Kovač) ter tirnski Špan (Lovše). Radi verujemo, da so blagoslovljenemu dopisniku ti vrli možje zelo na potu. — Mi kmetje se običajno ne poslužujemo takih besed, kakor se jih je vaški kaplan Frenček Majdič, da pa bode te »Podgorca« bolje poznali, jih navedemo: **»To je hudič, pri liberalcih vsak kmet dopisuje v »Slovenski Dom«, pri nas, preklet, moramo pa samo duhovniki pisati.«** Lepo spričevalo nam je napravil beneficijat Majdič! — **Torej naš »Slovenski Dom« izide s sotrudništvom nas kmetov.** Orisan je v njem naš kmečki stan. Torej ni naš glas, glas zapuščenega v puščavi — **pač pa pravi naš kmečki glas, ki budi kmete k vstajenju v boljšo bodočnost.** — Osebito pa vam leži v želodcu Taufer, njega bi radi potopili v dno morja. Radi vam to verujemo, kajti Taufer vam je zasekal globoke rane s svojim delom v prid zdrave kmečke stranke. Trdnjavo za trdnjavo naskakuje in kamor se je do sedaj obrnil, povsod je dosegel, da so se pričeli majati stolčki izkoriščevalcem kmeta. — **In kmet je uvidel, da edino sam mora poseči v boj, da se otrese železnih okov, v katere ga je vkovala sedanja politikujoča duhovščina.** — Uverjena naj bosta dopisnika — blagoslovljena iz Vač in s Sv. Gore, da niju psovke in laži ne dosežejo omenjenih mož, ker ti imajo čiste roke in mirno vest. S tem, da jih napadate na najnesramnejši način, jih boderite k zdravemu delu v prid nove kmečke stranke. Naši nazori so zdravi in naša lečila, katere dajemo bolnemu kmetu, so čudodelna, da vsakega ozdravijo. Pa ni potreba misliti, da smo šli v Vodice k »svetnici« Johanci po toplo »Johančno vodo« in »telečjo kri«, katero je ona »švicala«. — Naše lečilo je: **zdrav in trezen razum.** Če pa nam ne bosta dala miru svetogorski župnik Lovšin in vačanski beneficijat Majdič, bomo pa primorani, poslužiti se gradiva, ki ga imamo, hvala bogu, na stotine v zalogi. In takrat bo **joj** za Frenčka in Ivana. — Ni treba misliti, da sta vidva najsvetejša med vsemi, — kajti »najsvetejša vseh svetnic je Johanca iz Vodic.« — Znano nam je vajino življenje in tako tudi dogodki, katere sta doživela, a mi smo usmiljeni in gremo mimo psa, ki ima zato gobec, da laja. Kadar pa prične grizti, mu vržemo kost ali pa poleno. Ako hočeta grizti, slobodno, dobila bosta kost,

in ako vama ne bo dovolj, vam bomo vrgli poleno in takrat bosta cvilila. — **Mislimo, da sta nas razumela!**

Volilci — pozor!

Kdor zasleduje volitve zadnjih časov na Kranjskem, vidi, da so klerikalci zmagovali zlasti, ker so bili veliki mojstri v volilnem gibanju, osebito v agitaciji. Po duhovščini so znali zanesti zmisel za pridobivanje glasov tudi v skrajno gorsko vas. Pri tem se niso strašili nobenega truda, zavedajoč se gotovosti, **da jim podrobno volilno delo, ako se vrši sistematično, donese zmago za zmago.**

Uspeh pri volitvah zavisi dejansko skoro edinole od pametnega, vztrajnega in do skrajnosti pazljivega postopanja **skozi cel čas volitev, od dne razpisa pa do trenutka, ko položi volilec glasovnico pred volilno komisijo.** Zlasti sedaj, ko so si klerikalci s sleparskim volilnim redom in s sleparskim volilnim postopanje prisvojili večino občinskih zastopov, je treba s potrojeno močjo poudarjati, da se je

volilno postopanje že pričelo,

in to v trenutku, ko je izšel razpis deželne vlade za nove volitve. Že sedaj se mora sleherni volilec brigati za to, **da dobi volilno pravico in stat na braniku, da je ne izgubi.** Sestavljajo se namreč že po celi deželi

volilni imeniki,

ki tvorijo podlago za vse nadaljnje volilno postopanje. Ne moremo zadosti nujno opozarjati slehernega volilca na **važnost volilnih imenikov.** Le, če se volilci sami brigajo, so volilni imeniki prav sestavljeni, sicer ne. Kdor se zanje ne briga, je lahko iz njih **izpuščen.** S tem je že izgubil volilno pravico, in naj bi je tudi smel uživati. — Kdor se ne briga za volilne imenike, je kriv, če dobe z **vpisom** volilno pravico ljudje, ki jim ta po postavi sicer ne bi šla.

Ne pomaga nič! Je že prepozno! Tak odgovor dobi sleherni, ki se ne briga za volilne imenike, dokler so razgrnjeni pri županstvu na splošen vpogled. — Ko preteče

reklamacijska doba,

ki traja **osem dni,** je volilni imenik pravo-močen in veljaven, ako ni bilo proti njemu ugovora in naj bi bil še tako krivično sestavljen! **Kdor je vpisan, bo volil, kdor ni vpisan, ne bo volil!** Umevno je, da je treba ob vladajočih razmerah, ko gre klerikalcem za to, da ohranijo nasilje, za vsako ceno, kaj posebno na prste gledati njihovim ljudem po občinskih uradih, ker se zna pripetiti, **da se bodo namenoma izpuščali naši volilci, neopravičeni volilci klerikalcev pa vpisavali.** — Paziti treba tudi na to, **če je ime volilca pravilno pisano.** Z napačnimi imeni in drugimi napačnimi podatki v volilnih imenikih, so klerikalci že marsikoga opeharili in spravili ob glas. **Zatorej, volilci, pozor!**

Kako reklamirati?

Prihodnje dni bo posebno treba paziti na to, kdaj bo pri županstvu razglašeno, da je volilni imenik na vpogled. — Vsak dan treba iti v občinski urad gledat in spraševati, če je že volilni imenik razgrnjen. Le osem dni po tem razglasu se namreč sme reklamirati, to se pravi, zahtevati, da se v volilni imenik še kdo vpiše, ali kdo izbriše. Kdor zamudi ta rok, zamudi vse! Reklamira se ustmeno ali pismeno pri županu. Najboljše je, vlagati reklamacije pri županu pismeno in po priča. Župan mora ugovor predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu, in sicer tekom treh dni. Zoper odločbo okrajnega glavarstva se lahko pritoži na vlado v treh dneh. Te pritožbe se vlagajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu. — (Kdor želi dobiti kaka pojasnila glede reklamacije ali vzorce za nje, naj se obrne na naslov »Centralni volilni odbor v Ljubljani, Wolfova ulica št. 10, I. nadstropje«, ali pa na naslov »Kmečka pisarna v Ljubljani.«)

Kdo sme reklamirati?

Reklamirati imajo pravico v splošni skupini tisti, ki imajo v tej skupini in v okraju, kjer se hoče pritožiti, volilno pravico. — V kmetski skupini se smejo pritožiti tudi le volilci, ki imajo pravico voliti v njej. Volilci iz splošne skupine ne morejo reklamirati volilcev iz kmetske skupine ter obratno. Pač pa sme vsak opravičen volilec reklamirati nele zase, marveč tudi druge.

Kdor hoče ugovarjati sestavi volilnih imenikov, kdor hoče torej koga izreklamirati ali vrekamirati, si mora biti predvsem na jasnem, kdo spada po postavi v kak volilni imenik in kdo ne. Deželnozborske volitve, ki se vrše meseca decembra t. l., pravzaprav niso le ene volitve, marveč toliko, kolikor volilnih skupin imamo. Dne 1. decembra voli splošna kurija; dne 9. decembra voli kmetska kurija ali skupina, dne 12. decembra voli mestna skupina itd.

Za vsako teh skupin so napravljeni posebni volilni imeniki in umevno je, da imajo v vsaki skupini volilci po zakonu drugačne volilne pravice.

Kdo voli dne 1. decembra?

Dne 1. decembra gre na volišče največ volilcev. Že ime »Splošna skupina«, ki ta dan voli, pove, da voli splošno vse. In res po postavnih določbah ima v tej skupini pravico vsak samopraven moški državljan, ki je izpolnil 24. leto svoje starosti in stanuje v občini, v kateri ima voliti, vsaj že eno leto. Razentega ne sme imeti nobenega postavnega zadržka za izvrševanje volilne pravice. O teh zadržkih pišemo pozneje.

Pripominjamo zopet in zopet, da bo dne 1. decembra volil samo tisti, ki bo v volilnem imeniku, ne glede na to, ali mu gre po postavi ta pravica, ali ne. Ravno-

tako pa ne bo volil, kdor ne gleda in ne skrbi za to, da pride v volilni imenik in naj ima tudi za to postavno pravico. Najboljše in najvarnejše je torej, da gre vsakdo, ki je izpolnil 24. leto in prebiva že eno leto v občini, na županski urad svoje občine in se sam prepriča o sestavi volilnega imenika za splošno skupino.

Splošna skupina voli 11 poslancev. Okraji so razven kočevskega, vsi tako razdeljeni, kakor volilni okraji pri državnoborskih volitvah.

Kdo voli dne 9. decembra?

Tudi za kmečko skupino, ki voli dne 9. decembra, se napravijo zase volilni imeniki. V tej skupini je manj volilcev, kot v splošni, ker je tu drugačna volilna pravica. — Kratko povedano, ima v kmečki skupini volilno pravico vsakdo, kdor ima pravico voliti pri občinskih volitvah v prvem ali drugem razredu, ne glede na visokost davka, ki ga plačuje. Tudi nekateri iz tretjega razreda občinskih volilnih imenikov imajo pri deželnozborskih volitvah volilno pravico, voliti, toda le tisti, ki plačujejo vsaj 8 kron direktnega državnega davka. V kmetski skupini bodo torej volili vsi oni, ki so pri zadnjih občinskih volitvah volili v I. in II. razredu, iz III. razreda pa tisti, ki plačujejo 8 kron zgoraj omenjenega davka. Razen teh pa lahko volijo še tisti, ki so si že danes pridobili pravico do občinskih volitev. Marsikdo je šele po zadnjih občinskih volitvah dopolnil 24. leto — vsak volilec mora biti moški in 24 let star! — Marsikdo je postal med tem časom posestnik, obrtnik, ali kaj drugega, kar mu daje občinsko volilno pravico v I. ali II. razredu. Marsikdo, ki je v III. razr., plačuje sedaj več davka in ta presega že 8 kron itd.

Občinska volilna pravica je torej podlaga za volilno pravico v kmečki skupini. Pozneje izpregovorimo obširneje še o občinski volilni pravici sami. — Kmečka skupina voli 16 poslancev. Volilni okraji so zelo zverženi. Volilci jih že poznajo iz prejšnjih volitev, ker se njihove meje niso izpreminjale.

Kdo voli dne 16. decembra?

Tudi pri volitvah v skupini mest in trgov, ki voli dne 16. decembra, tvori občinska volilna pravica podlaga za deželnozborsko volilno pravico. Kdor je pri zadnjih občinskih volitvah, ali kdor bi pri občinskih volitvah, ki bi se vršile tačas, volil v prvem ali drugem razredu, ima, ne glede na davek, volilno pravico v mestni skupini za deželni zbor. Poleg teh vsi oni iz tretjega razreda, ki plačajo več kot 8 K direktnega državnega davka na leto. — Skupina mest in trgov voli 10 poslancev. V tej skupini volijo tudi kmečki volilci onih vasi, ki spadajo k mestom in trgov.

Književnost.

knj »Na devinski skali.« V preteklih stoletjih je velik del kranjske dežele spadal pod oblast patrijarhov v Ogleju, ki so bili mogočni cerkveni in posvetni vladarji. — Oglejski patrijarhi seveda niso naenkrat pridobili te oblasti, nego tekom dolgega časa in večji del šele po hudih bojih. Najprej so vladali v Ogleju in po bližnji Furlaniji, od tam pa so bolj in bolj silili v slovenske pokrajine. Najpoprej so vrgli svoje poglede na Kras in na Notranjsko ter Vipavsko. Boj za to razširjenje oglejske oblasti v naše kraje je bil v bistvu boj Slovenstva proti furlanstvu in proti nemštvi. Kras in Notranjska sta bila takrat v rokah rodu, ki je imel svoj sedež na gradu Devinu. Še danes stoji na mogočni devinski skali ponosen grad, pravo čudo lepote, ki slovi po vsem svetu. Ob devinsko skalo udarja še danes morje adrijsko, ali rod, ki je vladal na tej skali, je propadel in izumrl že pred davnimi stoletji. Velik je bil boj, ki ga je vodil v imenu vere oglejski patrijarh proti devinskemu vladarju in ta boj je popisan v prekrasni zgodovinski povesti »Na devinski skali«, ki je ravnokar izšla. To je prava ljudska povest, polna živahnega dejanja in pestrih slik. Iz te povesti spozna vsakdo razmere tistega časa, življenje velikaša in kmetov in način bojevanja, spozna versko nestrpnost srednjeveških menihov in navade takratnih krivovercev, žensko izpridenost in žensko požrtvovalnost. Povest je tako lepa, da je nihče ne bo dal iz rok, dokler je ni prebral. Knjiga velja dve kroni, s pošto 2 kroni 20 vinarjev ter se naroča v »Narodni knjigarni« v Ljubljani.

LISTEK.

Begunci.

(Dalje.)

»I kdo pravi? Vsi in tvoj oče sam,« mu je začel razjasnjevati eden izmed fantov. »A ti si kakor plašen zajec, ki že odbeži, ako človek le malo potepta. Kaj reš misliš, da te je oče hotel utakniti med vojake? Beži no! Hotel je le, da pustiš Marijano, ki ne bo dosti imela, ali pa nič. Vidiš, tako je! In sedaj očeta skrbi za teboj, ker se boji, da bi ne napravil še kake večje neumnosti. Domu poiti, pa je najbolje!«

»Ako bi vedel, da je to res,« je dejal premišljeno Janez in zrl predse, kot da premišljuje, ali bi res šel, ali ne.

»No, vidiš,« ga je začel nagovarjati še Dolinar sam — »saj sem vedel, da je tako. Edinca tak bogatin, kot je tvoj oče, gotovo ne bo silil med vojake in posebno sedaj, ko pravijo, da so na vseh krajih voj-

ske. Kar domu pojdi, pa je najbolje. Kaj boš tu pri meni, ko ti še poštenega kruha ne morem dati, a doma imaš vsega dovolj, da se lahko še name s čim malim spomniš, ker si nočil pri meni, he, he!»

Janez ni odgovoril ničesar, a vsekar ga je vest, da oče skrbi po njem in da ni mislil resno z njim med vojake, razveselila, ker nič več ni kazal tako čemerne obraza.

»Torej mislite, da bi šel?« je naposled poprašal Dolinarja.

»I kaj pa drugega! Kaj pa hočeš tukaj, ko ti ni potreba in si doma prav tako na varnem.«

»Pa v Zadolu ostani in nikar se ne klati po naši vasi!« mu je še pikro svetoval Matjaž in se obrnil proti fantom.

»To je pa moja stvar!« mu je odvrnil Janez in ga srdito pogledal.

»Tvoja?« ga je povprašal Matjaž z glasom, ki pa je bil bolj kričeč, kakor tih. »Fant, povem ti, da brzdaj jezik, sicer boš imel z menoj opraviti!«

»In kaj potem?« je porogljivo vprašal Janez, ker na vsak način bi si bil rad ohladil jezo nad Matjažem.

»Kaj potem!« je zakričal Matjaž in planil k Janezu tako hitro, da ga nobeden ni mogel zadržati. In še predno se je Janez dobro zavedal, da je v Matjaževih rokah, je že telebnil čez prag v vežo, od koder se je čulo, da je padel s celim telesom.

»Matjaž, to ti povrnem!« je bolj zavzdihnil kakor zapretel iz veže in potem se je čulo, kako so se za njim zaprla večna vrata.

Zunaj se je že precej zdanilo in fantje so videli, kako je zavil po stezi, po kateri so prišli sami pred kratkim časom iz Zadolca.

»Matjaž, reci kar hočeš, ampak tega nisi pametno napravil!« ga je opomnil eden izmed tovarišev, a Matjaž mu ni odgovoril in je hodil dalje po izbi gorindol.

»Še izdal nas bo!« je dejal drugi in tedaj se je Matjaž ustavil.

»Pojdite, plašljivci!« je dejal in zamahnil z roko. »To je zaslužil že davno, samo premalo sem mu dal!«

Nato je legel za peč in tudi drugi so plegli vsenaokrog trudni in izmučeni, med tem ko jih je pozdravljala skozi okence svitla jutranja zora.

(Dalje prih.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Gosp. dopisniku v Bršljinu: Vaš dopis o Marijinih devicah iz Potočarske vasi in Dol. Kamenic bi našega odgovornega urednika brezdvomno spravil na porotno klop. Najbrže Vam je take intimne zgodbe pravil nekdo, katerega dotične Marijine device ne — marajo. Glede drugega dopisa iz Kamenic si uporabo še pridržimo. Če nam bo dotični »klerikalec« kaj pona-

gajal, se lahko zgodi, da ga opomnimo na njegove dolžnosti. Kar tako brez posebnega povoda tudi klerikalcev ne maramo napadati; v tem oziru Vam bodeta raje postregla katoliška lista »Domoljub« in »Dolenjske Novice«. Ampak iz razumnega sloga Vaših dopisov posnamemo, da ste sposobni tudi za kaj boljše stvari, kakor so taki osebni napadi. Ker nimamo še časti Vas bližje poznati, prosimo, da nam naznanite kakšno v Vašem okraju obče znano osebo, na katero se glede Vaše verodostojnosti lahko — zaupno seveda — obrnemo. Med tem časom pa dotičnemu trpinu v Dol. Kamenicah dajte nasvet, naj se obrne na sodišče, kamor take stvari pravzaprav bolj spadajo, kakor v list. Sicer pa se Vam priporočamo!

G. dopisniku iz Dol. Toplic. Anonimnih dopisov, to je dopisov, ki nimajo razločnega podpisa nam neznanih oseb, principijalno ne sprejememo. Ker ime dopisnika nikdar ne priobčimo, razen, če to sam želi, in dopisnika tudi sicer ne izdamo, se brez skrbi podpišite vselej, kadar nam zopet kaj pošljete.

Dopisniku iz Prečine. Vsled pomanjkanja prostora prihodnjič.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 25. oktobra 1913.

Dunaj: 1, 67, 64, 72, 76

Dvignjene v sredo, dne 29. oktobra 1913.

Brno: 14, 13, 31, 40, 12.

Gradec: 57, 73, 84, 8, 5.

40—50 kron na teden

kakor tudi trajen **postranski zaslužek** doseže lahko vsakdo brez truda, brez glavnice in brez motenja poklica — Pojasnila daje zastoj Ignacij Althammer, Dvůr Králové n. L. 627.

Ženitna ponudba.

Martin Karrner, krojač, 24 let star, se želim takoj poročiti s pravo slovensko deklico, ki bo 16.—23. let stara. Jaz ne gledam ne na bogastvo in tudi ne na stan, želim si samo izvrstno, nedolžno in :: pošteno Slovenko. ::

Martin Karrner Nr. 24 Lange Strasse 20—26. Rostok. Meklenburg Nemčija.

s Soglasna sodba vseh naših gospodnj se glasi, da je najboljši kavni pridatek Kolinska kavna primes. Zato jo najraje kupujejo. Dobro vedo, da Kolinska kavna primes napravi najboljšo kavo, vedo pa tudi, da je Kolinska kavna primes edino pristno domače blago te vrste.

Lastna tovarna
ur v Švici
1887
Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** "zastoj"
1912
Fr. Čuden, Ljubljana.

Razširjajte „Slov. Dom!“

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:

nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

„kavin pridatek pravi :Franck:“ s tovarniško znamko „kavin mlinček“.